

ІМПАКТ-ІНВЕСТУВАННЯ: ВІД БЛАГОДІЙНОСТІ ДО ФІНАНСОВОЇ ВИГОДИ

Не дивлячись на те, що таке поняття, як корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) вже є не новим для вітчизняного бізнесу, особливо для міжнародних корпорацій, філії яких функціонують на території України, досі в наукових та бізнесових колах точаться жваві дискусії: КСВ це стратегія, спрямована на досягнення цілей сталого розвитку, визначених світовою спільнотою, чи все ж таки маркетингова стратегія, спрямована на те, щоб «пустити дим в очі» стейкхолдерів? І навіть та частина, яка підтримується першої позиції, в багатьох випадках розглядає КСВ-заходи як суто витратні проекти, які можуть мати лише соціальний ефект та приносити лише моральне задоволення тим, хто їх здійснює.

На противагу цій думці в 2007 р. в Фонді Рокфеллера з'явилося нове поняття – *impact investing* (в різних джерелах цей термін перекладається як «імпакт інвестування», «перетворююче інвестування», «соціально спрямоване інвестування», «інвестиції соціального внеску», «інвестиції впливу»), яке трактувалось як мобілізація великих приватних пулів з нових джерел для розв'язку критичних світових проблем». Поява цього терміну зумовлена дослідженнями, які були проведені фондом та показали, що на вирішення глобальних проблем потрібно в рік виділяти 2,5 трлн.дол., а це не під силу жодному благодійнику. І тоді благодійний фонд об'єднався з приватним бізнесом, результатом чого стало впровадження програми *Zero Gap*, що мобілізує фінанси з різних джерел та спрямовує їх на вирішення проблем сталого розвитку, які в той же час приносять прибуток бізнесу.

В 2014 р. з'явилась нова метафора для характеристики сучасного бізнесу: як Адам Сміт в свій час назвав конкуренцію невидимою рукою ринку, так експерти *Social Impact Investment Taskforce* (робочої групи, презентованої прем'єр-міністром Великої Британії Девідом Камероном на Форумі з імпакт-інвестування у червні 2013 р., на якому були представники 8 країн світу) в своєму звіті в 2014 р. назвали імпакт-інвестування невидимим серцем ринку.

І це вже аж ніяк не можна назвати «димовою завісою». За дослідженням 2014 р. компанії Делойт, 50 % молодих людей, що були опитані, вважають, що однією з головних цілей бізнесу є користь для суспільства, і мають бажання працювати в компаніях, діяльність яких відповідає етичним принципам бізнесу.

Питання імпакт-інвестицій активно обговорюється як в ділових, так і в академічних і колах, на міжнародних конференціях та симпозиумах. Так, у червні 2017 р. в Лондоні відбулась конференція «*Impact investing: Can purpose-driven finance move into the mainstream?*», організована журналом *The Economist*. Першим реченням в передмові до цієї конференції було наступне: «Відносини між ринком приватного капіталу та добробутом суспільства та планети стало актуальною темою». І це питання не вичерпало себе – на лютий 2018 року заплановано нову конференцію, «*Investing for Impact: Risk, return and the future of the world*», що відбудеться в Нью Йорку.

За словами Єгора Гребенникова, співзасновника ТІС та засновника «*Impact Hub Одеса*», на лондонській конференції 2017 р. генеральний директор корпорації «*Danone*» Еммануель Фабер зазначив, що в їх корпорації «бонусні виплати топ-менеджерів прив'язані не лише до фінансових результатів, але й до показників

соціального впливу – і це значна частина виплат, 30%». І в той же час перетворююче інвестування дає відповідь на питання, куди і як вкласти кошти і отримати не лише фінансові дивіденди, але й міцний сон, спричинений чистою совістю та виконаними зобов'язаннями. [

Імпакт-інвестування є діяльністю, що одночасно дозволяє досягти соціальних, екологічних цілей та отримати фінансовий прибуток, що повністю відповідає концепції корпоративної соціальної відповідальності. Цей тренд свідчить про те, що інвестори прагнуть отримати не лише стабільний дохід, але й зробити свій внесок в розвиток людства та планети. Соціальна відповідальність з розряду другорядної поступово починає займати ключові позиції в стратегії бізнес-діяльності.

Для досягнення цілей в імпакт-інвестуванні використовуються різні підходи, коли вирішення соціальних проблем відбувається:

1) шляхом надання продуктів та послуг тим верствам населення, які раніше не мали до них доступу (наприклад, компанія d.light надає жителям Африки альтернативу традиційним для них гасовим лампам та свічкам у вигляді ламп, що живляться сонячною енергією. Таким чином компанія отримує прибуток та одночасно сприяє вирішенню одного з завдань сталого розвитку - енергозбереження);

2) через кадрову політику (зокрема, компанія Auticon, яка надає послуги з тестування програмного забезпечення, на посади програмістів-тестувальників зараховує лише людей, хворих на аутизм);

3) за рахунок участі у володінні та управлінні компанією (як, наприклад, виробник шоколаду компанія Divine Chocolate, 45% акцій якої належить 17 000 фермерам-членам кооперативу в Гані, який воготовляє какао-боби).

4) змішані форми (наприклад, фонд Iron Wood Capital вкладає кошти лише в той бізнес, яким володіють жінки або меншини; або громадський ресторан Urban Space 100 в м. Івано-Франківськ, засновниками якого є 100 соціально активних людей, які 80% від чистого прибутку направляють винятково на громадські проекти з розвитку Івано-Франківська).

Зростання ринку імпакт-інвестицій з року в рік (за даним Global Impact Investing Network, в 2009 р. цей ринок складав 50 млрд. дол., в 2015 – 77 млрд. дол., а в 2017 р. вже досяг 114 млрд. дол.) дозволяє з впевненістю стверджувати, що концепція корпоративної соціальної відповідальності набуває все більшої популярності та розглядається як стратегія подальшого розвитку бізнесу у всьому світі, а постановка в фокус діяльності досягнення цілей сталого розвитку не є суто витратним проектом, який можуть собі дозволити лише великі корпорації, а є інвестиційним проектом, який дозволяє одночасно досягати соціальні, екологічні та економічні цілі.